

Gemeente Ede

Samen werken aan de toekomst

Bestuursakkoord
2022-2026

Van de fracties van:
SGP, ChristenUnie, GemeenteBelangen,
CDA en PvdA

Even voorstellen, de onderhandelaars

Achter v.l.n.r.: Cora Otter (ChristenUnie), Leon Meijer (ChristenUnie), Peter de Pater (GemeenteBelangen), Arnold Versteeg (SGP), Anne-Jan Telgen (CDA), Boyce de Jong (PvdA), Karin Bijl (PvdA)
 Voor v.l.n.r.: Gerrit Flier (SGP), Jan Pieter van der Schans (CDA), Gabriëlle Hazeleger (GemeenteBelangen).

SGP	ChristenUnie	GemeenteBelangen	CDA	PvdA
Arnold Versteeg <i>wethouder</i>	Leon Meijer <i>wethouder</i>	Peter de Pater <i>wethouder</i>	Jan Pieter van der Schans <i>wethouder</i>	Karin Bijl <i>wethouder</i>
Gerrit Flier <i>Fractievoorzitter</i>	Cora Otter <i>Fractievoorzitter</i>	Gabriëlle Hazeleger <i>Fractievoorzitter</i>	Anne-Jan Telgen <i>Fractievoorzitter</i>	Boyce de Jong <i>Fractievoorzitter</i>

Inhoud

Voorwoord	7
Samen thuis	9
Een passende woning voor iedereen	11
Leefbare dorpen en wijken	13
Een veilige (thuis)basis	16
Samen leven	19
Gezond en vitaal	21
Werk maken van Ede	24
Ede beleeft en beweegt	27
Samen verder	31
Natuurherstel en landbouw met perspectief	33
Naar een klimaatneutraal Ede	35
Toekomstbestendige mobiliteit	38
Betrouwbare overheid en samenwerking	41
Duurzaam financieel perspectief	43
Samenstelling college	44

Disclaimer

Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de gemeente Ede via postbus 9022, 6710 HK Ede.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier.

Voorwoord

In dit bestuursakkoord *Samen werken aan de toekomst* staan onze plannen voor de komende vier jaar. Met dit akkoord gaan we samen aan de slag voor een Ede^[1] waar het ook in de toekomst goed leven is. Met de drie uitgangspunten *Samen thuis*, *Samen leven* en *Samen verder* zetten we de koers uit. Met open oog voor wat er om ons heen gebeurt en de onzekerheden die er zijn, gaan we vooruit!

Samen thuis

Ede is een mooie en dynamische gemeente. Met de meeste inwoners gaat het gelukkig goed, zij hebben voldoende draagkracht en kunnen meedoen in de samenleving. De prachtige natuur, de goede bereikbaarheid en de voorzieningen maken het aantrekkelijk om in Ede te wonen, werken en verblijven. In Ede voelen we ons samen thuis.

Samen leven

Richting 2040 is een grote toename van het aantal inwoners en banen te verwachten. De combinatie stedelijk gebied, platteland en een verscheidenheid aan inwoners zorgt voor dynamiek. Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers nemen initiatief om elkaar in de wijken en dorpen te ontmoeten en blijven met elkaar in verbinding. Zo kan iedereen meedoen. In Ede leven we samen.

Samen verder

Dit dierbare en dynamische Ede koesteren wij, zeker nu Ede groeit. We willen Ede op een duurzame manier doorgeven aan toekomstige generaties. Dat doen we samen met onze inwoners, onze maatschappelijke partners en ondernemers. In Ede gaan we samen verder.

Wij kijken ernaar uit om de komende vier jaar samen met inwoners, organisaties en de gemeenteraad hier de schouders onder te zetten!

^[1] Waar in dit akkoord 'Ede' staat bedoelen we de hele gemeente, dus Ede-stad én de dorpen.

Samen thuis

In Ede voelen we ons samen thuis. Om dat ook zo te houden maken we werk van voldoende, passende woningen voor iedereen. Maar thuis is meer dan een dak boven je hoofd. Het gaat ook om leefbare wijken en dorpen met goede voorzieningen, zodat we goed kunnen wonen en elkaar kunnen blijven ontmoeten. Veiligheid is daarvoor een belangrijke basis.

Een passende woning voor iedereen

Ook in de Ede speelt de wooncrisis en is het voor veel mensen lastig om een woning te vinden. Daarom zetten we in op de bouw van voldoende nieuwe woningen die passen bij de vraag die er is. We leggen de lat hoog. De komende vier jaar vergroten we de plancapaciteit en versnellen de woningbouw. Dat doen we zowel voor Ede-stad als de dorpen. De Omgevingsvisie is hiervoor de leidraad.

Voortvarend

We gaan voortvarend aan de slag. We geven ruimte aan de woningbouwplannen die er liggen, verkennen nieuwe locaties waar gebouwd kan worden en ontwikkelen hiervoor plannen. Deels voor de korte termijn, maar ook voor in de toekomst. We focussen vooral op projecten en initiatieven waarbij we het maximale uit onze inzet halen qua aantallen en passendheid. Daarbij houden we rekening met ons groene kapitaal. De Omgevingsvisie gaat uit van 11.000 tot 15.000 nieuwe woningen tot 2040. Om dat te realiseren ligt er een grote verdichtingsopgave voor Ede-stad en zoeken we bij Kernhem-Noord, Ederveen/De Klomp en de KennisAs naar ruimte.

Leefbaar en duurzaam

We bouwen aan toekomstbestendige buurten waar het prettig leven is voor onze inwoners. Dat doen we met aandacht voor de leefbaarheid en eigenheid van onze gemeente. We vinden het belangrijk dat er voldoende voorzieningen zijn. Daarom hebben we bij gebiedsontwikkeling ook oog voor de financiering of realisatie van bijvoorbeeld scholen, medische centra, groen en ontmoetingsplekken. Toekomstbestendig betekent verder dat we werken aan duurzaamheid en het klimaat. We stimuleren circulair en energieneutraal bouwen en de bouw van klimaatadaptieve wijken.

Passend

Woningen moeten aansluiten bij de behoeften van inwoners. We zorgen daarom voor differentiatie van de woningvoorraad en bieden ruimte voor verschillende woonvormen. We kiezen voor woningen die maximaal bijdragen aan doorstroming, zodat ook starters aan hun trekken komen. Passend betekent ook aansluitend bij de kwaliteit van de omgeving en het landschap. We houden rekening met specifieke doelgroepen zoals jongeren,

ouderen, mensen met een zorgvraag, spoedzoekers, vluchtelingen en arbeidsmigranten. Een deel van de te (ver)bouwen woningen wordt specifiek voor hen bestemd. Omdat de omvang en samenstelling van deze groepen sterk kan wisselen, bouwen we flexibel. Dat betekent dat gebouwen relatief makkelijk en goedkoop aangepast of zelfs verplaatst kunnen worden.

Betaalbaar

Er moeten meer betaalbare woningen komen. Daarom willen we dat 30 procent van de nieuwbouw in Ede sociale huurwoningen zijn. Zo vergroten wij het aandeel sociale huurwoningen in onze gemeente. Gelijktijdig blijven wij inzetten op 5 tot 10 procent sociale koopwoningen en op betaalbare huur en koopwoningen.^[2]

Lokaal

Waar mogelijk organiseren we dat onze inwoners een voorsprong hebben bij de toewijzing van woningen. We maken maximaal gebruik van de instrumenten die er zijn om dit te doen. Denk bijvoorbeeld aan zelfbewoningsplicht, waarbij kopers verplicht zijn zelf in de gekochte woning

te gaan wonen. Met onze partners maken we afspraken over hoe we deze voorsprong realiseren.

Lokaal willen wij ook verkennen of het mogelijk is om de bestemming van bedrijfspanden in het buitengebied te wijzigen naar plattelandswoningen. Daarnaast doen we deze periode onderzoek naar woningsplitsing en pre-mantelzorgwoningen zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Ruimte voor initiatief

In lijn met de Omgevingsvisie komt er een kader voor het ontwikkelen van plannen door gemeente en partijen. Daarmee geven we richting aan de creativiteit van de markt en innovatieve concepten zoals flexwonen, microwoningen, knarrenhofjes en collectieve wooninitiatieven.

Hoge ambities, onzekere omstandigheden

De opgave en onze ambities zijn groot, de omstandigheden onzeker. Naast een mogelijk meer sturende rol van het Rijk maken prijsstijgingen, een krappe arbeidsmarkt en de regelingen rond stikstof dat bouwen volgens bovenstaande uitgangspunten niet gemakkelijk zal zijn. Toch houden we onze ambitie hoog.

Financiering

Voor de komende vier jaar richten we een fonds Woningbouw in dat helpt bij het financieren van woningbouwplannen. Ook voeren we een stevige lobby voor partnerschap en financiering met en van het Rijk, regio en provincie.

^[2] Deze percentages zijn gebaseerd op de beleidsregel 'Prijsgrenzen, prijscategorieën en uitgangspunten woningbouwprogrammering gemeente Ede 2021' <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR660584/2>

Leefbare dorpen en wijken

Wij willen dat Ede leefbaar is voor iedereen. Over het algemeen is de leefbaarheid in Ede erg goed, maar natuurlijk zijn er verschillen tussen gebieden. We zetten ons in om de leefbaarheid te behouden en versterken. Dat doen we wijkgericht en vanuit verschillende invalshoeken: sociaal, fysiek en veilig. We kijken goed naar de vitaliteit versus de kwetsbaarheid van gebieden en we investeren het meest daar waar dit het hardst nodig is.

Leefbaar voor iedereen

Onze gemeente kent een grote diversiteit. Inwoners zijn verschillend, maar gelijkwaardig. We staan pal achter artikel 1 van de Grondwet. Dat betekent dat er geen ruimte is voor discriminatie of buitensluiten. Inclusie is voor ons: sámen leven.

We kiezen voor dialoog, acceptatie en verbinding. Deze waarden vormen gezamenlijk dan ook de richtlijn voor inclusief beleid.

In dit licht zien we ook de aansluiting van Ede als Regenbooggemeente, die afgelopen bestuursperiode vorm kreeg.

We maken inclusie praktisch binnen allerlei thema's. Zo zorgen we bijvoorbeeld voor woningen voor specifieke doelgroepen, stimuleren een inclusieve arbeidsmarkt, maken de energietransitie breed toegankelijk en streven naar dementie-vriendelijkheid. We willen letterlijk en figuurlijk toegankelijk zijn, ook in onze communicatie. Iedereen moet kunnen meedoen en iedereen hoort erbij.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is ook bepalend voor de leefbaarheid. Een schone en veilige openbare ruimte om in te wonen, werken en te recreëren vinden we belangrijk. Om de openbare ruimte op een basiskwaliteitsniveau te onderhouden, is extra inzet noodzakelijk. We investeren in het inlopen van achterstanden en gaan kapitaalvernietiging tegen. We besteden onze middelen zo slim mogelijk aan het onderhoud van de hoofdwegenstructuur,

beeldbepalend onderhoud en in wijken waar de leefbaarheid wel een duwtje in de rug kan gebruiken. Bij het onderhoud van groen is er aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptieve maatregelen. We gaan de overlast van zwerfafval en hondenpoep tegen. De mogelijkheid om bij hoogbouw afval gescheiden aan te bieden, blijft bestaan. Dit alles doen we gemeentebreed. Verder besteden we specifiek aandacht aan de situatie rond de Hoofdweg van Ederveen en de Edeseweg in Wekerom.

Deze raadsperiode wordt de Visie Openbare Ruimte geactualiseerd. Aan de gemeenteraad wordt de keuze voorgelegd om te differentiëren in onderhoudsniveau, passend bij een wijk, gebied of dorp.

Kwetsbare gebieden

Er zijn gebieden in onze gemeente waar de leefbaarheid aanzienlijk minder is dan het Edese gemiddelde. Het gaat

dan om plekken met relatief veel sociale problematiek. Dit geldt vooral voor delen van Veldhuizen en Ede-Zuid. We willen voorkomen dat de leefbaarheid hier verder onder druk komt te staan. Daarom gaan we door met de maatregelen die zijn ingezet en verkennen hoe we deze kunnen uitbouwen. Bijvoorbeeld als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Hoogbouw Ede-Zuid.

Wijkgericht werken

Het beleid voor wijkgericht werken zetten we door. We vinden het belangrijk dat een overheid dichtbij mensen staat en weet wat er speelt in de wijken en dorpen. Doen wat nodig is kan immers pas als bekend is *wat er nodig is*. We maken samen Ede, door nog meer een wijkgericht perspectief te hanteren en beter samen te werken, over beleidsgrenzen heen.

Daarin zien we ook een belangrijke rol voor de dorpsraden en vertegenwoordigers van wijken. De komende periode gebruiken we om wijkgericht beleid beter te richten, de regie te versterken en dit in de uitvoering te stimuleren.

Onze inzet bepalen we voor een groot deel vanuit gesprekken met bewoners. Per vier jaar stellen we samenwerkingagenda's op. Deze agenda's zijn bedoeld om richtinggevende opgaven te formuleren voor de gebieden in samenspraak met wijkpartners en bewoners. In de jaarplannen van de wijkteams worden de opgaven voorzien van concrete acties. We gaan door met projecten die bewonersparticipatie en initiatieven faciliteren en stimuleren, zoals Ede Doet.

Ambassadeur

We vinden het belangrijk dat de overheid er echt voor de Edenaren is. Daarom maken wij iedere wethouder ambassadeur voor een van de dorpen en/of de wijken in Ede Stad. Deze heeft een representatieve en signalerende rol en zorgt voor verbinding tussen inwoners en bestuur. Bij gebeurtenissen en evenementen die niet specifiek aan een portefeuille te koppelen zijn, is de wijk- of dorpswethouder aanwezig. Voor dorp- en wijkoverstijgende aangelegenheden is de inhoudelijk portefeuillehouder wijkwerk de aangewezen bestuurder. Omdat het ambassadeurschap nieuw is, gaan we dit tussentijds evalueren.

Een veilige (thuis)basis

We willen dat onze gemeente veilig is. Veiligheid is een basisbehoefte voor onze inwoners en een basistaak van de overheid. We zien enkele belangrijke ontwikkelingen op dit gebied. De rol van de lokale overheid groeit, de vraagstukken zijn ingewikkelder, de maatschappelijke verhoudingen zijn veranderd en we zien een verschuiving in het veiligheidsbeeld, mede als gevolg van de digitalisering. We zorgen ervoor dat onze veiligheidsorganisatie goed toegerust is om hier flexibel op in te kunnen spelen.

Samen

Werken aan veiligheid doen we samen met een groot aantal maatschappelijke partijen zoals politie en OM, scholen, woningbouwcorporaties en zorgpartners. Voor de grote veiligheidsvraagstukken werken we samen met de andere gemeenten in Gelderland-Midden en Oost-Nederland. We vinden het belangrijk dat de inwoners met ons meedenken. Met hun input maken we een nieuw integraal veiligheidsplan. Daarin staat beschreven wat we op het gebied van veiligheid allemaal gaan doen.

Wijkgerichte aanpak

De veiligheidszorg is wijk- en dorpsgericht en sluit aan bij de vragen die er zijn. We werken hiervoor samen met inwoners en partners in de wijk en sluiten aan bij de bredere wijkenaanpak. We kiezen voor preventieve maatregelen waar mogelijk en repressieve maatregelen waar noodzakelijk. Onze boa's zijn zichtbaar en goed in contact met inwoners, organisaties en bedrijven. Zij werken intensief samen met politie en de andere partners in de wijk. Zo gaan we overlast tegen en vergroten de leefbaarheid. Cameratoezicht wordt ingezet daar waar dat nodig is. We gaan door met onze intensieve, persoonsgerichte aanpak van kwetsbare en risicovolle inwoners.

Middelengebruik

Middelengebruik vervaagt normen en leidt tot kwetsbaarheid, grensoverschrijdend gedrag, overlast in onze wijken en gevaar in het verkeer. We handhaven en zetten actief in op het voorkomen van dealen en misbruik van alcohol en verdovende middelen. Het aantal coffeeshops blijft beperkt tot twee. We houden onze huidige aanpak middelengebruik onder de loep en kijken waar we deze kunnen verbeteren met partners als sportclubs, horeca en het bedrijfsleven. We maken ons zorgen over de uitwassen van de zogenaamde drankketen en onderzoeken wat we kunnen doen om deze te voorkomen of verminderen.

Op basis van onze APV treden we op bij overlast door lachgasverbruik. De tweede Kamer heeft het kabinet opgeroepen om voor de zomer met een algeheel lachgasverbod te komen. Wij delen de urgentie en omarmen dit brede verbod op recreatief gebruik.

Jeugd

In Ede wonen relatief veel jongeren, zij zijn onze toekomst. Daarom stimuleren we de interactie met hen door onder meer het kindercollege en de jongerenraad. Met de meeste jongeren gaat het goed, maar niet met allemaal. Een deel van de jongeren vraagt op het gebied van veiligheid om bijzondere aandacht. Zij zijn steeds vaker slachtoffer van digitale criminaliteit en uitbuiting door criminelen. Om te voorkomen dat kleine zorgen grote problemen worden, kiezen we voor maatwerk dat goed aansluit bij de verschillende vraagstukken die bij kwetsbare jongeren kunnen spelen. Daarbij hebben we in ieder geval oog voor:

- het voorkomen van overlast en afglijden naar de criminaliteit;
- het voorkomen van en handhaven op middelengebruik;
- het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag in jeugdgroepen.

Bestrijding ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Vanwege de centrale ligging en het grote buitengebied zijn we aantrekkelijk voor ondermijning. Ondermijning is een verzameling van verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit, zoals drugscriminaliteit, milieucriminaliteit en witwassen. De boven- en onderwereld raken hierbij met elkaar verweven. Dit ontwricht onze maatschappij en zet onze leefbaarheid en veiligheid onder druk. De aanpak van ondermijning ontwikkelen we verder. Dat doen we zo gericht mogelijk. We treden streng op tegen bedrijven die zich niet aan de regels houden. Waar mogelijk maken we aanspraak op financiering vanuit het Rijk. Vluchtelingen en (arbeids)migranten zijn kwetsbaar voor uitbuiting. We grijpen in als dit speelt, maar zoeken ook naar manieren om mensen weerbaar te maken.

Digitalisering

De snelle wereldwijde digitalisering biedt ons veel mogelijkheden. Tegelijkertijd zijn we ook kwetsbaarder vanwege de toenemende gedigitaliseerde criminaliteit, zoals fraude, diefstal en hacking. Daarnaast zien we dat sociale media gebruikt worden om te beïnvloeden, (des)informer en mobiliseren. Het is onze inzet om kwetsbare inwoners bewust te maken van de digitale risico's die zij lopen en wat zij hier tegen kunnen doen.

Samen leven

Ede is een mooie gemeente met veel verschillende gemeenschappen. De combinatie stedelijk gebied en platteland en een verscheidenheid aan inwoners zorgt voor dynamiek en maakt samen leven aantrekkelijk. Bewegen en beleven door sport, cultuur en evenementen draagt bij aan welzijn. Dat geldt ook voor een sterk economisch klimaat met voldoende mogelijkheden voor werk en participatie. En gezondheid is hét kernaspect een vitaal leven.

Gezond en Vitaal

Wij zetten gezondheid en vitaliteit centraal en willen daarmee de levenskwaliteit van onze inwoners verhogen. Zo zorgen we er ook voor dat we met elkaar de zorgkosten betaalbaar houden. De focus komt daarbij op het voorkomen van problemen in plaats van achteraf proberen op te lossen. Dit vergt anders werken: intensievere samenwerking met partners en dwars denken en doen over schotten en domeinen heen. We zetten de lijn van één gezin, één plan door en kiezen voor preventie vanuit alle domeinen.

Levenskwaliteit

Gezondheidskansen zijn niet voor iedereen gelijk. Gezond leven makkelijker maken gaat over het werken aan positieve gezondheid en een inclusieve samenleving. Dit vraagt om samenwerking binnen het huidige zorgstelsel, maar ook om oplossingen daarbuiten. Daarom investeren we in bestaanszekerheid, de sociale basis, een gezonde leefomgeving, voldoende passende woningen en toegankelijk vervoer. Zo verbeteren we de levenskwaliteit van inwoners en dempen de groei van de kosten voor zorg en inkomensvoorzieningen. Deze beweging naar preventie werken we uit en de keuzes leggen we voor aan de gemeenteraad.

Duurzaam financieel perspectief

De afgelopen jaren kregen we meer grip op het zorggebruik en daarmee op de financiën binnen het sociaal domein. Tegelijkertijd hebben we te maken met veranderingen om ons heen die grote effecten hebben. We houden de vinger aan de pols en streven naar een duurzaam financieel perspectief.

Kwaliteit en maatwerk

De kwaliteit van zorg blijven we monitoren. We behouden de keuzevrijheid van onze inwoners voor een zorgaanbieder, ook als we kiezen voor minder zorgaanbieders in het belang van kwaliteit. We onderzoeken of we in onze inkoopvoorwaarden grenzen kunnen stellen aan de winst die zorgaanbieders maken.

We wijken af van bestaande procedures en regels als dit leidt tot een betere oplossing voor problematiek. En we hebben geen gemeentelijke regeling zonder een hardheidsclausule. We blijven inzetten op een sterke toegang en regiefunctie. We streven ernaar de wachttijden van het toegangsteam jeugd en de sociaal teams terug te brengen naar maximaal twee weken. Met aanbieders maken we afspraken over hun inzet ten aanzien van de wachttijden van zorg en ondersteuning.

Jeugdzorg

We investeren verder in de verschuiving van een kindgerichte naar een gezinsgerichte aanpak. Daarbij richten we ons allereerst op de basisvoorwaarden voor de bestaanszekerheid van een gezin. Bijvoorbeeld de aanpak van schulden of het zorgen dat een gezin niet uit huis wordt gezet.

Hierdoor zijn minder zorg, (jeugd)hulp en inkomensvoorzieningen nodig. Bovendien voorkomen we dat kinderen uit huis geplaatst moeten worden. Er een relatie is tussen scheiding en jeugdzorggebruik. Daarom zorgen we voor een goede informatievoorziening voor ouders en professionals, de juiste ondersteuning en soepele doorverwijzing in geval van scheiding. Voor essentiële, maar niet veel voorkomende vragen werken we regionaal en bovenregionaal samen. We sluiten aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en zetten in op een robuuste, lokale infrastructuur voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Ouderen en Wmo

De toegenomen vergrijzing brengt uitdagingen met zich mee. We blijven inzetten op het zo lang mogelijk zelfstandig wonen. We continueren de pilot logeerszorg waarin mantelzorgers ontlast worden, zodat zij de zorg beter vol kunnen houden.

Onderwijs

Er zijn kinderen die buiten de regio naar school moeten of die uitvallen omdat ons onderwijs niet past bij het kind. Samen met onze onderwijspartners zetten we in op de doorontwikkeling van passend naar inclusief onderwijs. We versterken onze regisserende en faciliterende rol en ondersteunen het onderwijs waar nodig. We zien scholen tevens als een plaats voor signalering en preventie. We vragen aandacht voor depressiviteit onder jongeren en gaan met scholen in gesprek over trainingen. Leesbevordering is een belangrijk thema waar we meer aandacht aan gaan schen-

ken. Om kinderen een goede start te geven op de basisschool blijven we gratis peuteropvang aanbieden voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

We vinden het belangrijk dat kinderen naar school gaan in een fijn schoolgebouw én dat we de ruimte die er is goed benutten. Ons voornemen is om het budget voor Onderwijshuisvesting meerjarig op te nemen in de begroting en het geplande driejarig uitstel terug te draaien. De planning is dan niet meer afhankelijk van jaarlijkse besluitvorming. Dit betekent dat we meer duidelijkheid kunnen bieden aan scholen. Om de kwaliteit van ventilatie in schoolgebouwen te verbeteren, voeren we een onderzoek uit en brengen we de mogelijkheden en kosten in beeld. Daaruit volgt een verbetervoorstel.

Samen met schoolbesturen gaan we werken aan waardevolle inzet van leegstaande lokalen en gebouwen. Onze uitgangspunten zijn:

- effectief en uitwisselbaar ruimtegebruik;
- geclusterde voorzieningen waar mogelijk;
- passend bij het lokale dna.

Maatschappelijke opvang

Niemand hoeft op straat te slapen in Ede. We zoeken actief naar een structurele oplossing voor de noodopvang. De bestaande, tijdelijke voorziening willen we zo snel mogelijk opheffen en een nieuwe voorziening voor dak- en thuislozen treffen die sober maar doelmatig is.

Vanwege gebrek aan passende woningen, stagneert de doorstroom via de woonladder. We gaan daarom in gesprek met aanbieders van opvang en de regio om de woonladder weer in stand te brengen. Zo kunnen inwoners stap voor stap begeleid worden richting zelfstandig wonen.

Bestaanszekerheid en kansengelijkheid

Werk is meer dan inkomen alleen. Het draagt bij aan bestaanszekerheid en aan welbevinden. We zetten daarom in op participatie voor iedereen. Inwoners die in staat zijn om te werken, begeleiden we actief en zoveel mogelijk naar (betaald) werk. We stimuleren jongeren hun startkwalificatie te halen en gaan in gesprek met het bedrijfsleven en onderwijs om

te zorgen voor goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

We vinden kansengelijkheid belangrijk. Kinderen die in armoede opgroeien hebben minder kansen. We maken een plan van aanpak om kinderen in armoede zo normaal mogelijk op laten opgroeien. Daarbij nemen we ook de effectiviteit van onze armoederegelingen onder de loep. Nieuwe initiatieven die bijdragen aan kansengelijkheid ondersteunen we in natura.

Ons ruimhartige minimabeleid behouden we en we sorteren voor op de mogelijke effecten van de sterk stijgende inflatie en energielasten. De tegemoetkoming van de kind- en volwassenregelingen corrigeren we voor de forse inflatie en we blijven investeren in energiecoaches. Daarnaast houden we regelruimte om incidentele zaken te bekostigen. We willen zicht krijgen op groepen die door de huidige ontwikkelingen voor financiële problemen komen te staan. Dan kunnen we besluiten waar we (extra) moeten ondersteunen. Eventueel in aansluiting op wat het Rijk al doet. De voedselbank is een belangrijke voorziening en ondersteunen we structureel.

Sociale basis

We blijven inzetten op acties die bijdragen aan ontmoeting en sociale cohesie. Ook versterken we mantelzorgers en vrijwilligers. Ontmoetingsplekken in de wijk faciliteren we en waar nodig doen we investeringen om uitvoering te geven aan de visie voor buurt-, wijk en dorpshuizen.

We vinden het belangrijk dat er voldoende activiteiten voor de jeugd zijn. Daarbij kijken we specifiek naar de groep 12-tot-18-jarigen, waarvoor nu het minst wordt georganiseerd. Ook willen we meer zicht krijgen op de eenzaamheid in onze gemeente. We gaan door met Ede Viert en de huisbezoeken aan ouderen. Die laatste vervroegen we naar 75 jaar.

Vluchtelingen en nieuwkomers

Onze gemeente levert een bijdrage aan de opvang van vluchtelingen. Zowel in de vorm van noodopvang als reguliere opvang. Ook in de toekomst staan we open om noodopvang te bieden. Wanneer het Rijk onze gemeente gericht benadert voor uitbreiding van de reguliere opvang, maken we een afweging op basis van urgentie, geschikte locatie en mate waarin deze zich verhoudt tot inzet van omliggende gemeenten. Eventuele aanvragen voor een AZC-locatie beoordelen we ook langs deze lijn. Nieuwkomers in onze gemeente stimuleren we om vlot in te burgeren en de Nederlandse taal eigen te maken. Dat doen we samen met onder meer vrijwilligersorganisaties, werkgevers en onderwijs.

AED netwerk

We faciliteren een dekkend AED-netwerk. Dit kan alleen maar samen met inwoners, via de bestaande AED-stichtingen, dorpsraden en bewonersverenigingen.

Werk maken van Ede

Voor nu en voor later werken wij aan voldoende en duurzame werkgelegenheid voor de groeiende bevolking van Ede.

Daar hebben we een bloeiend bedrijfsleven en een goed vestigingsklimaat voor nodig. We zetten dan ook onverminderd in op ruimte voor ondernemen en werk voor iedereen.

Werklocaties

Ruim een derde van onze werkgelegenheid is gevestigd op bedrijventerreinen en kantorenlocaties. De komende tijd investeren we in de kwaliteit en duurzaamheid van deze locaties. Zo maken we ze klaar voor de toekomst. We beginnen met de Kievitsmeent in Ede en De Stroet in Lunteren. Dat doen we in samenspraak met de ondernemers op die terreinen. De aanpak van andere locaties bereiden we alvast voor.

Verder ontwikkelen we nieuwe bedrijventerreinen. In de Omgevingsvisie staat dat de komende 20 jaar 90 tot 110 hectare extra bedrijventerreinen nodig zijn. Dat vraagt ook nu al actie. We verkennen en ontwikkelen nieuwe locaties. Zowel grote locaties, zoals nabij de N224/A30, als kleinere bedrijventerreinen voor lokale bedrijven bij de dorpen, zoals in Harskamp.

Duurzaam en circulair

We stellen nadere voorwaarden op gebied van duurzaamheid en circulariteit voor bedrijven die zich hier willen vestigen. Hierbij denken we aan zaken als natuurinclusief bouwen, energiebesparing, duurzame energieopwekking met zonnepanelen op dak en hergebruik van materialen. Daarbij stimuleren we dat de economische keten zo lokaal mogelijk is ingericht.

Food

De investeringen van de afgelopen jaren hebben geleid tot successen. Ede heeft zich kunnen positioneren en profileren en werkt hard aan de gezondheid van haar inwoners. Deze investeringen willen we ook in de toekomst verder laten renderen en voor Ede blijvend van belang laten zijn. Daarvoor is aanvullende inzet nodig voor het verder bestendigen van de gemeentelijke voedselaanpak (Food) in de Edese opgaven. Dat wordt vormgegeven in lopende programma's en in de diverse beleidsonderdelen van de gemeentelijke organisatie. Extra impulsen worden gegeven aan verschillende onderdelen zoals een gezonde voedselomgeving met voldoende gevarieerd aanbod, voedselvaardig onderwijs en de rol van voeding in gezondheidspreventie.

Ook als het gaat om de economie en werkgelegenheid blijven we kiezen voor Food. Met dit thema verbinden we het kenniscluster Ede-Wageningen met ons landelijk gebied als proeftuin. Inmiddels is 14 procent van de werkgelegenheid in de agro en food sector. Daarmee is deze sector een groeiende economische motor voor Ede. We blijven het kennisecosys-

teem van bedrijven en kennisinstellingen versterken en faciliteren bedrijven die zich bezighouden met productie en toelevering.

Het Food Innovation District vormt straks samen met de World Food Experience het hart van de kennisintensieve agro en food sector. De komende jaren zetten we samen met onze partners vol in op de realisatie van het Food Innovation District. We reserveren ook op het laatste gedeelte van het WFC-terrein ruimte voor de doorontwikkeling van het Food Innovation District. Tot we starten met de realisatie hiervan, benutten we de ruimte voor tijdelijke en flexibele concepten, zoals (food) startups.

KennisAs

Op de KennisAs ontwikkelen we een inspirerend gebiedsprogramma. Wonen, werken en voorzieningen in dit gebied willen we de uitstraling en identiteit van KennisAs meegeven. Deze ambitie houden we vast, ook als realisatie daardoor wat langer duurt. In de tussentijd benutten we de ruimte zo goed mogelijk. Daarvoor gaan we op zoek naar tijdelijke en flexibele concepten voor bijvoorbeeld wonen en werken.

Ondernemerschap

We stimuleren ondernemerschap in brede zin: van jong tot oud en in alle sectoren. Met specifieke programma's in samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven helpen we ondernemers verder. Dat kan gaan over prille starters die zich willen ontwikkelen tot succesvolle ondernemers, maar ook over bestaande Edese bedrijven die zich willen verdiepen in een transitie richting circulair of inclusief ondernemen.

Brede welvaart en maatschappelijke opgaven

Behalve werk en inkomen, zijn ook maatschappelijke opgaven relevant voor onze lokale economie. Onder de noemer brede welvaart (vanuit de Sustainable Development Goals) verbreden we onze blik richting welzijn en duurzaamheid. Daarbij kijken we naar de rol die bedrijven, inclusief de gemeente zelf als grote werkgever, kunnen spelen. Circulaire economie en sociaal ondernemen zien wij daarbij als belangrijke uitgangspunten. Dat uit zich bijvoorbeeld in de ontwikkeling van Kievitsmeent 2 als circulair bedrijventerrein en samenwerkingsprojecten met ondernemers die werk maken van inclusie

en circulariteit. We zorgen dat wij de juiste expertise en voldoende capaciteit bieden om dit te ondersteunen.

Aansluiting arbeidsmarkt

De huidige krappe arbeidsmarkt zal naar verwachting enige tijd aanhouden. Voor bedrijven is het lastig om genoeg en geschikt personeel te vinden. We willen het aanwezige arbeidspotentieel verder ontsluiten maar ook versterken: mensen klaarstomen voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Voor een betere aansluiting tussen competenties en werk, slaan we de handen ineen met het bedrijfsleven en het onderwijs. Ook werken we aan het vasthouden en aantrekken van talentvol arbeidspotentieel (human capital).

We streven naar een gezonde en inclusieve arbeidsmarkt waar ook plek is voor mensen met een afstand tot werk.

Vitale winkelgebieden

De levendigheid en vitaliteit van winkelgebieden in wijken en dorpen zien wij als belangrijke bouwsteen van een goede leefomgeving.

De aanpak Levendig Centrum continueren

we. We blijven samen met eigenaren en ondernemers in het Binnenstadsplatform werken aan de kwaliteit en vitaliteit van het centrum van Ede. 'Aantrekkelijk en groen' zijn daarbij uitgangspunten. We kijken ook naar hoe (sociaal) ondernemerschap en retail kunnen zorgen voor meer ontmoeting en verbinding tussen inwoners.

Geïnspireerd op de aanpak Levendig Centrum werken wij komende jaren aan een kwaliteitsimpuls van een aantal andere winkelgebieden in de gemeente zoals Bellestein, Bennekom en Lunteren. We onderzoeken knelpunten en zetten met onze partners een aanpak in waar de urgentie het grootst is. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor behoud van functies in de kernen.

We continueren het huidige beleid met betrekking tot winkeltijden.

Verwerven externe middelen

Waar mogelijk maken we gebruik van externe (co-)financiering en gaan extra aandacht besteden aan het verwerven hiervan. Daarbij kijken we ook naar Europese subsidies.

Ede beweegt en beleeft

Ede heeft goede basisvoorzieningen. Ook op het gebied van sport, cultuur, evenementen en recreatie. Er zijn veel sportverenigingen en Edenaren bewegen meer dan het landelijk gemiddelde. Onze prachtige natuur biedt volop recreatiemogelijkheden en ook op het gebied van cultuur en evenementen heeft Ede veel te bieden. We zijn daar trots op. De uitdaging voor de komende jaren is het voorzieningenniveau op peil te houden en mee te laten groeien met de grootte van Ede. Ook binnen de cultuurregio Ede-Wageningen werken we aan aantrekkelijke culturele voorzieningen. Ede blijft hierdoor een fijne plek om te leven.

Sport en bewegen

Sport en bewegen dragen bij aan een gezonde leefstijl. Daarom is ons doel om sport en bewegen te stimuleren en voor al onze inwoners toegankelijk te maken. Onmisbaar daarbij zijn de sportverenigingen. We hebben een breed aanbod van grote en kleine verenigingen in allerlei sporten en op allerlei niveaus. Daarmee krijgen onze inwoners volop mogelijkheden om te gaan sporten en bewegen. De verenigingen staan voor een aantal flinke uitdagingen zoals een duurzaam financiële toekomst, werken aan een veilig sportklimaat en het behouden en werven van nieuwe leden. Daar willen we hen, in samenspraak met Sportservice Ede en Sportforum Ede, bij ondersteunen.

We blijven investeren in onze basisinfrastructuur. We zorgen voor goede sportaccommodaties en mogelijkheden om te bewegen en sporten in de openbare ruimte. Denk onder meer aan trapveldjes en calisthenics. In de wijken bieden we toegankelijke programma's aan en waar mogelijk halen we financiële drempels weg, bijvoorbeeld via de minimaregeling Ede doet mee.

We gaan verder met de haalbaarheids- en locatiestudie naar de mogelijkheden voor extra zwembad en werken toe naar een

besluit. Er is een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar een ijsbaan. Op basis hiervan concluderen we dat wij de realisatie niet op ons moeten nemen. We staan wel open voor initiatieven uit de markt.

Cultuur

Kunst en cultuur krijgen steeds meer een plek in Ede. Een mooi voorbeeld hiervan is het festival Woest en Bijster waar Veluwe, kunst en cultuur bij elkaar komen. Deelname aan het culturele leven draagt bij aan ontwikkeling en ontplooiing van onze inwoners, een prettig woon- en ves-

tigingsklimaat en ontmoeting. In het licht van de groei van Ede is de inzet dat het huidige aanbod blijft en waar nodig doen we passende extra investeringen. Zo moet het pand van Cultura geüpdatet worden en is nieuwe huisvesting nodig voor jongerenorganisatie Astrant. We werken aan een plan voor een toekomstbestendig Cultura waarin ook Astrant een plek - met eigen identiteit- kan krijgen.

Onze bibliotheken hebben een belangrijke functie in het ontwikkelen van kansen voor jeugdigen en het tegengaan van laaggeletterdheid. We zien deze dan ook als basisfunctie en houden ze in stand. Cultuureducatie in het (basis)onderwijs, waaronder muzikale vorming gericht op (klassieke) muziek, breiden wij verder uit.

Ten aanzien van een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat pakken we een aantal onderwerpen op. Zo is het masterplan voor ARTBASE Ede door de gemeenteraad vastgesteld. Daarmee is de exploitatie structureel sluitend gemaakt. Bestuurlijke inzet voor overige investeringen richt zich

op eenmalige bijdragen van provincie Gelderland, fondsen en sponsors. De reserve cofinanciering kan daarbij als matching worden ingezet om de benodigde investeringsgelden te werven. In 2023 vragen wij de gemeenteraad om een besluit te nemen om wel of niet door te gaan met ARTBASE Ede.

De (pacht)afspraken rond het Openlucht-theater lopen af. Bij het maken van nieuwe afspraken is het uitgangspunt een betere balans tussen publieke financiering en bezetting van het theater.

Evenementen

Met het vastleggen van de evenementenvisie ligt er een mooie basis om verder te bouwen aan een evenementenaanbod en -organisatie die past bij de groei van Ede.

In lijn met deze visie zorgen we voor voldoende structurele middelen voor evenementen. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor evenementen die passen bij het lokale Edese karakter (dna-evenementen) en herinneringstoerisme.

We kiezen voor evenementen waar zoveel mogelijk Edenaren aan kunnen deelnemen en beperken de administratieve lasten voor evenementenorganisatoren, bijvoorbeeld bij subsidieaanvragen.

Recreatie

We gaan voor balans tussen recreatie en natuur. Onze buitenruimte maakt Ede aantrekkelijk voor recreatie. De afgelopen 4 jaar is er gewerkt aan het uitvoeren van het programma Recreatie en Toerisme. Hierdoor is Ede beter op de kaart gezet. Ook is er een prachtig netwerk aan wandel-, fiets-, mountainbike- en ruiterroutes gekomen. We gaan verder met het werken aan een eenduidig wandelroutenetwerk en de samenwerking voor vitale vakantieparken.

Het succes van recreatie in Ede heeft ook een keerzijde, namelijk de impact op de natuur.

Onze belangrijkste opgave voor de komende tijd is om een goede balans te vinden tussen toerisme en recreatie, natuur en bewoners, waarbij participatie van belang is. De natuurwaarden op de Veluwe staan onder druk. Samen met de provincie, die een zoneringkaart heeft gemaakt, gaan we verbeteringen doorvoeren. In Veluweverband worden pilots gedraaid om de recreatieve infrastructuur betaalbaar te houden. Voorbeelden hiervan zijn betaald parkeren in natuurgebieden en vrijwillige vignetten voor mountainbike- en ruitersporen. We wachten de uitkomsten van deze pilots af, voordat we besluiten nemen.

Samen verder

We willen Ede op een goede manier kunnen doorgeven. Dat gaat niet vanzelf. Daarom gaan we aan de slag met herstel van de natuur en landbouw met perspectief. We willen forse stappen maken naar een klimaatneutraal Ede. Mobiliteit geven we op een toekomstigbestendige manier vorm. Zo gaan we samen verder naar een duurzame toekomst.

Natuurherstel en landbouw met perspectief

De centrale opgave in ons landelijk gebied is het herstel en de versterking van het natuurlijk systeem. Dit herstel van natuur en landschap in ons buitengebied, dorpen en wijken is cruciaal voor de voedselvoorziening en essentieel voor de gezondheid van de mensen. Daarom investeren wij in de kwaliteit van de natuur, de toekomst van de landbouw en een aantrekkelijk landelijk gebied. We doen dat vanuit een regisserende rol.

Urgente, complexe opgave

De leefbaarheid en vitaliteit van ons Edese landschap is in gevaar. Door een toename van het aantal functies en de intensiteit daarvan is de druk op de ruimte te groot geworden. De draagkracht van het natuurlijk systeem is niet meer toereikend en uit balans. Dit

blijkt onder meer uit verdroging, hitte, verzuring door neerslag van stikstof en afname van biodiversiteit. Hierdoor gaat het woon- en leefklimaat achteruit en heeft de landbouw het moeilijk. Het is een uitdagende en complexe opgave om het natuurlijk systeem weer in evenwicht te brengen.

Doelen Rijk en provincie

We onderschrijven de (verplichte) Rijks- en provinciale doelen voor ons gebied en zetten ons ervoor in om deze te behalen. We erkennen dat deze veel impact hebben. De doelen zijn het verlagen van stikstofuitstoot, verbeteren van waterkwaliteit, verlagen CO₂-uitstoot, herstel van biodiversiteit en herstel van soorten uit de Vogel- en habitatrictlijn.

Versterken natuur en landschap

We verbinden natuur met landbouw, herstellen kringlopen, verbeteren bodemleven en verrijken het landschap door het toevoegen of versterken van groenstructuren. Met dit herstel van natuur en landschap in het landelijke gebied, de dorpen en de wijken in Ede neemt de leefbaarheid voor onze inwoners toe en verbetert de biodiversiteit. Dit laatste geldt zowel binnen als buiten Natura2000-gebieden.

Boeren met toekomst

Een gezonde agrarische sector met voldoende massa en perspectief is onmisbaar voor Ede en voor de regio Foodvalley.

Boeren die verder willen en kunnen, ondersteunen we daarom in de transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw met een goed verdienmodel. We bieden ruimte voor bestaande boeren die met innovatieve oplossingen fijnstof en ammoniak terugdringen. Zij dragen bij aan het gezamenlijke doel om gezonder te produceren. Met boeren die willen stoppen, kijken we in goed overleg samen naar de mogelijkheden van bedrijfsvoering met een lagere natuurbelasting, passend bij het gebied. Bij het uitgeven van eigen gronden hanteleren we zelf ook zoveel mogelijk de criteria natuurinclusief en circulair als voorwaarde.

Verantwoord veranderen

We leiden de veranderingen in goede banen. Daardoor blijft het woon-, leef- en werkklimaat voor boeren en bewoners in ons landelijk gebied prettig. We gaan voor een landelijk gebied waarin functies niet naast elkaar maar mét elkaar bestaan. Bij deze transitie houden wij rekening met gebiedspecifieke kenmerken om aan te sluiten bij de identiteit van elk gebied.

Naar een klimaatneutraal Ede

Ede maakt zich hard om de klimaatdoelen te realiseren. We sluiten aan bij de landelijke ambitie van 60 procent CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050. Dat vraagt nogal wat! We kiezen dan ook voor een actieve, integrale aanpak daar waar we het verschil kunnen maken. Dit betekent dat we vanuit verschillende invalshoeken inzetten op een beter klimaat: in de woningbouw, de economie, de ontwikkeling van onze wijken, de landbouwtransitie, natuurversterking, mobiliteit en de energietransitie. We bekijken alle mogelijkheden om CO₂ uitstoot te reduceren óf CO₂ vast te leggen. Vaak valt dit samen met onze inzet om voorbereid te zijn op het veranderende klimaat: door onze wijken, dorpen, bedrijventerreinen, landbouwgronden en natuur te vergroenen, wapenen we ons tegen hitte, droogte en hevige regenval. Onze klimaatambities vindt u in dit bestuursakkoord op diverse plekken terug. In dit hoofdstuk gaan we vooral in op de energietransitie.

Initiatief uit de samenleving

We voeren meer regie op kleine en middelgrote initiatieven, omdat deze moeilijk van de grond komen. Verder ondersteunen en faciliteren we initiatieven van onderop. Zo brengen we duurzaamheid dichtbij en maken het toegankelijk voor iedereen. We zijn er van overtuigd dat de energietransitie alleen kan slagen als deze gedragen wordt door onze inwoners en bedrijven. We gaan in gesprek met dorpen, buurtschappen en wijken over welke initiatieven voor energiebesparing en/of -opwek mogelijk zijn en hoe we die kunnen realiseren. We helpen lokale initiatieven op weg door deskundige begeleiding en door onderzoeks- of ontwikkelkosten voor onze rekening te nemen. Zo zorgen we er ook voor dat voorbeelden beschikbaar komen. Bij marktinitiatieven sturen we aan op minstens 50 procent lokaal eigenaarschap.

Duurzame energie

We houden vast aan onze bijdrage in de Regionale Energie Strategie (RES) voor de Foodvalley en pakken de uitvoering vooral lokaal op volgens onze Routekaart Ede Energieneutraal. Met integrale gebiedspro-

cessen werken we toe naar energielandschappen. We gaan door met het onderzoek naar nieuwe windmolenlocaties in het Energiecluster A12-A30. We betrekken de te verwachten landelijke geluids- en afstandsnormen bij de ambitie van minimaal 22MW aan windenergie.

Zonnepanelen zien we het liefst op daken, dus daar gaan we extra prioriteit aan geven. Vooral bedrijven komen nog vaak obstakels tegen als netcongestie of een te zwakke dakconstructie. We onderzoeken hoe we deze obstakels kunnen (helpen) wegnemen. Daarnaast blijven we inzetten op zonne-energie op restgronden, zoals het Zonnelint A12-A30 en zonne-energie met dubbel ruimtegebruik zoals solar carports. Op geschikte eigen gronden initiëren we zelf projecten. We stimuleren en ondersteunen anderen hetzelfde te doen.

In alle projecten kijken we naar wat we kunnen doen om draagvlak onder

inwoners te vergroten. We blijven ruimte bieden aan zonnenvelden kleiner dan 2 hectare. Halverwege de bestuursperiode evalueren we de voortgang en bepalen dan of we ons beleid op dit punt moeten aanpassen.

Gebouwde omgeving

De huidige energieprijzen geven extra urgentie om energie te besparen, vooral bij mensen met een laag inkomen en in slecht geïsoleerde woningen. We ondersteunen woningeigenaren met onafhankelijke informatie, ontzorging en financiering. Zo doen we onderzoek naar het woonabonnement. Een inclusieve energietransitie, waarbij iedereen mee kan doen, is voor ons belangrijk. Daarom gaan door met de aanpak van energiearmoede en werken daarin samen met woningcorporaties, kerken en andere maatschappelijke organisaties. Na jaren van visievorming gaan we wijk voor wijk

aan de uitvoering van de warmtetransitie beginnen. We sporen woningcorporaties aan om nog een stapje extra te zetten. In ieder geval als huurders daar zelf om vragen, bijvoorbeeld via verzoeken om zonnepanelen te plaatsen. Ook zorgen we voor informatie over en voorbeelden van energiebesparende maatregelen voor huiseigenaren en bedrijven. We ondersteunen het Warmtenet in de transitie naar duurzame warmtebronnen die bijdragen aan CO₂-reductie.

Duurzame mobiliteit

De transitie naar schone, emissieloze mobiliteit levert ons CO₂ reductie én een schonere lucht op. We faciliteren waar nodig en nemen initiatief wanneer daar directe aanleiding is. Het gaat dan bijvoorbeeld over het stimuleren van lopen en fietsen, een snellere uitrol van infrastructuur voor het laden van elektrische voertuigen en het terugbrengen van de uitstoot in Ede Centrum (Zero Emissie-zone). Ook hierin stimuleren en ondersteunen we initiatief vanuit de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van deelmobiliteit.

Toekomstbestendig energiesysteem

De netbeheerder in Ede heeft problemen met elektriciteitslevering voor nieuwe aansluitingen in bepaalde gebieden tot ten minste 2025 en het terugleveren van elektriciteit in heel Ede tot ten minste 2028. Innovatie in techniek, regelgeving en organisatie is nodig om opwekprojecten en uitbreiding van laadinfrastructuur op korte termijn mogelijk te maken, zodat de energietransitie niet stagneert. Maar het is ook nodig om levering van energie naar bedrijven met groeiambities, nieuwe bedrijven of andere energievragers zeker te stellen. Voor ruimtelijke ontwikkelingen met een (grote) energievraag is onderzoek naar de (on)mogelijkheden om aan te sluiten op het energienet dan ook de eerste stap. We zien hierin een belangrijke rol voor de gemeente. Wij kunnen partijen bij elkaar te brengen, pilots initiëren en faciliteren. Zo werken we aan het energiesysteem van de toekomst. Daarin zijn vraag en aanbod van energie beter en slimmer op elkaar afgestemd en zijn we minder afhankelijk van externe bronnen. Daarbij hebben we ook aandacht voor innovatieve oplossingen voor energieopslag.

Toekomstbestendige mobiliteit

Ede ligt centraal in Nederland en is met de snelwegen A12 en A30 en de treinverbindingen een gewilde locatie. Deze aantrekkingskracht zorgt voor dynamiek, kansen en nieuwe mobiliteitsuitdagingen. We vinden de rol van de regio in de bovenlokale opgaven zoals de verstedelijkingsstrategie en de bereikbaarheidsopgave belangrijk en investeren daarin. Om Ede duurzaam bereikbaar te maken, met oog voor het klimaat, moet de mobiliteit anders worden vormgegeven. Wij willen dit bereiken door de fietser en de voetganger een centrale rol te laten vervullen in de mobiliteitsopgaves.

Mobiliteit als randvoorwaarde

Voor de verdere groei van Ede is het noodzakelijk dat de bereikbaarheid gewaarborgd blijft. We investeren daarom in de infrastructuur die hiervoor nodig is. We jagen daarbij ook de ontwikkelingen op het gebied van deelmobiliteit aan. Als dit succesvol is, verlagen we de parkeernormen waar dat kan.

Voetganger en fietser eerst

De voetganger en de fietser worden leidend bij het ontwerp van nieuwe

wijken. In stedelijk gebied geven we deze verkeersdeelnemers voorrang, mits dit niet onevenredig ten koste gaat van de bereikbaarheid met de auto. Voor betere fietsparkeerfaciliteiten in Ede-Centrum worden aparte middelen beschikbaar gesteld. We maken een vervolg op het Fietsplan om Ede duurzaam bereikbaar te maken. Zo blijven we investeren in de fietser met onder meer een fietspad langs de Westzoom en een veilige fietsverbinding tussen Ede en Lunteren, inclusief een fietsverbinding nabij landgoed Kernhem.

Bereikbaarheid en leefbaarheid

We streven naar een evenwichtige balans tussen bereikbaarheid en leefbaarheid. Bij nieuwe wijken clusteren we parkeerplaatsen zoveel mogelijk aan de rand. Geparkeerde auto's zien we het liefst ondergronds. We streven naar een tariefstructuur voor parkeren die dit stimuleert. Daarom gaan we in gesprek met aanbieders van ondergronds parkeren met als doel de tarieven dichtbij elkaar te brengen.

De bereikbaarheid borgen we door een basisnetwerk van 50 km/u-hoofdwegen die een logisch geheel vormen. Bij

andere wegen verkennen we of we het auto-, fiets- en voetgangersverkeer kunnen scheiden. Waar dit niet mogelijk is, gaat de maximale snelheid op termijn naar 30 km/u. We gaan de meest verkeersonveilige wegen als eerste aanpakken en combineren dit zoveel mogelijk met andere werkzaamheden.

Op basis van de onderzoeksuitkomsten kiezen we ervoor geen nieuwe autotunnel nabij de Kerkweg aan te leggen. We blijven de situatie hier jaarlijks monitoren. Voor het kruispunt bij Ziekenhuis de Gelderse Vallei laten we onderzoeken of het zinvol is het autoverkeer te scheiden van fietsers en voetgangers. We nemen hierover deze collegeperiode een besluit. De ontvangstlocatie Otterlo versterken we en de leefbaarheid in het dorp verhogen we door het tegengaan van parkeerdruk en verkeersonveiligheid.

Verkeersveiligheid

Verkeersongevallen komen gespreid over de gemeente voor. Om verkeersveiligheid te bevorderen, richten we wegen en fietspaden steeds veiliger in. We gaan extra inzetten op gedragsverandering van de verkeersdeelnemer. Onze speerpunten zijn het tegengaan van appen, alcohol en drugs in het verkeer.

Er zijn plekken waar te hard rijden zorgt voor zeer onveilige situaties. Mocht een flitspaal hier uitkomst bieden, dan is het

plaatsen noodzakelijk en zetten we ons hier volop voor in.

Voor de N224 tussen de A12 en de A30 is het onze ambitie om de totale snelheid terug te brengen naar maximaal 60 km/u. Daarbij wegen we ook de belangen van de hulp- en nooddiensten mee. We gaan hiervoor in gesprek met de provincie, die wegbeheerder is.

Openbaar Vervoer

We vinden dat heel Ede goed bereikbaar moet zijn met het openbaar vervoer. De provincie heeft hier een belangrijke rol in. We starten de lobby voor een toekomstig station in Ede-West. Tevens steunen we de lobby van gemeente Barneveld voor een extra station op de lijn Amersfoort-Apeldoorn, inclusief overstapfaciliteiten op de Valleilijn. Zo wordt ook een snellere verbinding Ede-Apeldoorn mogelijk. Bij binnenstedelijke ontwikkelingen houden we oog voor mogelijke uitbreiding van de Valleilijn.

Betrouwbare overheid en samenwerking

Ede verdient een bestuur dat het lef heeft om de maatschappelijke opgaven op te pakken. Een bestuur dat werkt vanuit vertrouwen en wederkerigheid. Dat kunnen we niet alleen. Dat doen we samen met onze inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Ook buiten Ede zoeken we intensief de samenwerking op. We zijn een betrouwbare partner. Dit betekent bereikbaar, aanspreekbaar én toegankelijk voor onze inwoners, ondernemers en partners.

Dienstverlening

De inwoners staat centraal in onze dienstverlening. Daarom bieden we diensten breed aan: zowel digitaal als fysiek aan de balie. Met onze digitale diensten zijn we ook buiten openingstijden bereikbaar. Inwoners die minder (digitaal) zelfredzaam zijn, verliezen we niet uit het oog. We kijken kritisch of de telefonische bereikbaarheid en openingstijden van het gemeentehuis goed aansluiten bij de behoeften van inwoners. Daarnaast denken we oplossingsgericht mee over wensen van inwoners en ondernemers. Goede communicatie over werkzaamheden, veranderingen en plannen in de directe omgeving van inwoners is een basisafspraken. We hanteren heldere taal in onze teksten en zijn duidelijk over reactietermijnen.

Transparante overheid

De samenleving vraagt om meer transparantie bij de totstandkoming van besluiten. Daarom is per 1 mei 2022 de Wet Open Overheid in werking getreden. Deze wet is bedoeld om overheden actief transparanter te maken. Overheidsinformatie moet goed vindbaar, uitwisselbaar, te archiveren en te ontsluiten zijn. We zorgen voor actievere verstrekking van informatie over onze besluiten en beleid.

Participatief werken

Participatie draagt bij aan de kwaliteit van

ons beleid en uitvoering in projecten. Ook kan het de gemeenschapszin vergroten. We zien en waarderen de enorme inzet vanuit de samenleving en blijven dit stimuleren. De Edese Participatie Aanpak geeft richting aan hoe we participatief werken als gemeente. We stimuleren initiatieven uit de samenleving waarbij deelnemers verantwoordelijkheid laten zien. Wanneer we zelf initiatiefnemer zijn, betrekken we onze inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium. Vooraf scheppen we duidelijkheid over de kaders. Om duurzaam invulling en aandacht te geven aan de gewenste rol en manier van werken, starten we een Expertisepunt Participatie. Met behulp van onder meer het Inwonerspanel brengen we de behoefte van onze inwoners op diverse thema's in kaart.

Regionale samenwerking

We zijn ons ervan bewust dat we voor het bereiken van onze bestuurlijke ambities ook in grote mate afhankelijk zijn van de (regionale) samenwerkingsverbanden waar we actief in zijn. Denk bijvoorbeeld aan de VGGM en de Euregio, maar ook de VNG en de G40.

Van de samenwerkingsverbanden is de inzet op de samenwerking in de regio Foodvalley voor Ede essentieel. Ede neemt een stevige positie in de regio in en dat willen we blijven doen. Als centrumgemeente van de regio voelen we ons verantwoordelijk voor een gezonde groei van de regio. Wel willen we ons bezinnen op welke wijze we voor Ede effectiever de rol als centrumgemeente kunnen invullen. Daarbij betrekken we ook het versterken van het strategisch vermogen van de regio en het scherper formuleren van het Edese belang. Ook voor de woningbouwopgave en de transitie van het landelijk gebied willen we regionaal de krachten bundelen. Vooral met het doel om actief met de relevante medeoverheden in gesprek te zijn. Zo willen we besluiten en regelingen voor ons gebied zo passend en effectief mogelijk te laten zijn. In de uitvoer neemt elke gemeente zijn eigen verantwoordelijkheid. Ook blijft bijzondere aandacht nodig voor de ontwikkeling van het kenniscluster Ede-Wageningen.

Slimmer gebruik maken van informatie

Als gemeente kunnen we slimmer werken door het actiever benutten van gegevens. Met DataLab Ede zetten we in op

verantwoord en veilig gebruik van data. We investeren in innovatie en ontwikkelen nieuwe werkwijzen. Hierbij definiëren wij scherp de randvoorwaarden rondom privacy. We voeren dataprojecten uit rond actuele maatschappelijke opgaven. Steeds vaker doen we dit samen met maatschappelijke partners. Voorbeelden hiervan zijn de woningbouwopgave en het verbeteren van de lucht- en natuurkwaliteit. Gegevens helpen ons om in gezamenlijkheid te bepalen waar we staan, waar we naartoe willen en waarop moet worden bijgestuurd. Dit draagt ook bij aan een betere besluitvorming en eigentijdse verantwoording.

Realisatiekracht en organisatie

De ambtelijke organisatie zet zich dagelijks in voor de dienstverlening en om uitdagende opgaven en ambities van bestuur en samenleving te realiseren. De schaa sprong en veranderende maatschappij vragen een andere manier van denken en handelen door medewerkers. De overheid werkt steeds meer netwerkend en responsief. Verder vraagt het vormgeven en begeleiden van de groei van Ede om nieuwe, aanvullende ambtelijke inzet. De afgelopen jaren groeide de ambtelijke capaciteit niet mee met de groei van Ede. In vergelijking met andere gemeenten is Ede krap bemenst. Om voldoende realisatiekracht te hebben is de komende jaren een impuls nodig. We willen bouwen aan een toekomstbestendige organisatie. We starten daarom direct met in kaart brengen welke capaciteit en kwaliteitsontwikkeling passend is en versterken daar waar nodig.

Samenwerkingscontracten

De ontwikkelingen in de samenleving waren de afgelopen jaren turbulent. Ook komt er steeds meer druk op overheids- en ook gemeentefinanciën. We moeten onze taken zo efficiënt mogelijk organiseren. Daarom kijken we kritisch of de gekozen samenwerkingsvormen passend genoeg zijn en blijven in relatie tot de doelen die we willen bereiken. Met name als het gaat om gemeentelijke taken die nu uitbesteed zijn. Vanuit de inhoudelijke opgaven en snelle maatschappelijke ontwikkelingen kiezen we voor de best passende structuren en vormen van samenwerking.

Duurzaam financieel perspectief

In lijn met een goede Edese traditie realiseren we onze ambities binnen een duurzaam financieel perspectief. We staan voor grote opgaven met een enorme meerwaarde voor onze inwoners, bedrijven, instellingen en organisaties. Tegelijkertijd bevinden we ons in een periode van internationale onrust en onzekerheid over de financiële verhouding met het Rijk. Dit vraagt van ons flexibiliteit en het bewaken van de balans tussen inzet en middelen.

Financiële ruimte voor ambities

Onze financiële positie kenmerkt zich door omvangrijke incidentele middelen, maar met een onzeker beeld richting de toekomst. Onze ambities liggen bij voorzieningen voor onze gemeente, maar zeker ook bij de grote maatschappelijke opgaven. Met deze opgaven maken we al een start. Voor het vervolg zijn we in afwachting van financiële ondersteuning door het Rijk en de provincie. Zonder deze ondersteuning is voortzetting niet mogelijk en daarmee is dit dus een nadrukkelijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze ambities. We zijn hierover in gesprek met Rijk en provincie. Ook spreken we met het Rijk over de wijze waarop zij invulling geeft aan de algemene uitkering aan onze gemeente. Daar waar wij gehouden zijn aan structurele dekking voor structurele uitgaven, kiest het Rijk voor incidentele financiering. Dit is niet met elkaar in balans.

Deze onzekerheden zetten ons aan om bewuste keuzes te maken en flexibel te zijn. We laten ons leiden door het gezonde financiële perspectief van de eerste jaren van deze bestuursperiode, met de verwachting dat alsnog de structurele middelen beschikbaar worden gesteld. Via de P&C-instrumenten zoeken we steeds een balans tussen onze ambities en de beschikbaarheid van de financiële middelen. Het vertrouwen dat we hierin hebben, willen we eind 2023 bevestigd zien. Aan de

hand van een *financiële mid term review* bepalen we opnieuw wat de financiële mogelijkheden zijn en herijken we waar nodig onze ambities.

Lasten

We streven naar kostendekkendheid van onze leges en heffingen. We wegen daarbij de financiële impact op huishoudens mee. Ede heeft op dit moment een van de laagste woonlasten van Nederland. Dat willen we graag zo houden. Het huidige percentage van 85 procent van het Nederlandse gemiddelde, zien we als ondergrens. Een mogelijke verhoging van de lastendruk zien we in nadrukkelijke samenhang met onze ambities, de Edese voorzieningen en het financieel meerjarenperspectief. We sluiten verhoging van de lasten voor inwoners niet uit, maar achten het op dit moment niet noodzakelijk voor het bereiken van onze ambities.

Samenstelling college

René Verhulst Burgemeester	Portefeuille Arnold Versteeg SGP	Portefeuille Leon Meijer ChristenUnie	Portefeuille Peter de Pater GemeenteBelangen	Portefeuille Jan Pieter van der Schans CDA	Portefeuille Karin Bijl PvdA
Algemene bestuurlijke zaken Integrale veiligheid Openbare orde en veiligheid Brandweer, rampen- en calamiteitenbestrijding Horeca Citymarketing Externe betrekkingen en public affairs Burgerzaken Evenementenveiligheid	Economie Energietransitie Klimaat KennisAs Ede-Wageningen Beheer openbare ruimte Milieu, bodem en afval Dienstverlening en publiekszaken Personeel en Organisatie Regio Foodvalley Euregio <i>Wijkambassadeur: Ede-Oost, Otterlo en Harskamp</i>	Jeugdzorg Onderwijs Publieke gezondheidszorg Maatschappelijke opvang Financiën Wonen Verstedelijkingsstrategie Food, World Food Center <i>Wijkambassadeur: Veldhuizen, Kernhem en Bennekom</i>	Ruimtelijke ordening Spoorzone Sport Recreatie en toerisme Evenementen Verkeer en vervoer Facilitaire zaken Monumenten <i>Wijkambassadeur: Rietkampen en Lunteren</i>	Landbouw Natuur, landschap en water Opgave landelijk gebied Grondzaken en vastgoed Programma Levendig Centrum Coördinatie Omgevingswet Coördinerend wethouder gebiedsopgaven Wijkaanpak en welzijn Wet maatschappelijke ondersteuning <i>Wijkambassadeur: Ede-Centrum, Wekerom en De Valk</i>	Participatie en arbeidsmarkt Werk en Inkomen Discriminatie, emancipatie, inclusie, integratie (inclusief vluchtelingen/ statushouders) Communicatie en Inwonersparticipatie Coördinerend wethouder sociaal domein Handhaving (ODDV) ICT, data-security en privacy Betrouwbare overheid en Wet open overheid Cultuur <i>Wijkambassadeur: Ede-Zuid, Ederveen en De Klomp</i>

Gemeente Ede
Bergstraat 4
6711 DD Ede
T 14 0318
E info@ede.nl
I www.ede.nl